

ראש בראש (הדוב)

תם עידן? מאז שהחלה המלחמה באוקראינה, פזורים אבני חצץ ואף סלעים על מסלול היחסים בין רוסיה וישראל. **האינטרסים ההדדיים** - רבים. ישראל זקוקה להעלמת עין רוסית מפעילותה בסוריה, הרוסים די מרוצים מהמתקפות על יעדים איראניים בסוריה (ע"פ פרסומים זרים). איראן היא בעלת ברית חשובה של רוסיה, ובו זמנית גם מתחרה מרכזית שלה. ישראל הרשמית ניסתה עד לאחרונה ללכת 'בין הטיפות', אבל ב'עידן לפיד', החובבן והיהיר, הכל השתנה ולא לטובה. המשבר הנוכחי מתנהל סביב פעילות הסוכנות היהודית ברוסיה, אבל כולם מבינים שזה רק סעיף אחד במערכה הכוללת. רוסיה עלולה לפגוע בארגונים יהודיים נוספים, ומעל הכל מרחף החשש לגורל היהודים ברוסיה. האם פוטין ירחיק לכת וימנע יציאת יהודים לישראל?

ט. כץ

צילומים: שאטרסטוק, רויטרס, ap

מערכת יחסים סבוכה ומורכבת. חיילי הצבא הרוסי במצעד ב'כיכר האדומה' במוסקבה, ברקע הקרמלין

ה עושים במפגש של ארבע עיניים עם דוב קודיאק מורעב, טורף היבשה הגדול ביותר עלי אדמות? סיפורי הילדים מגישים ציור עצום: כמו "הראה גדול ומרשים ככל האפשר" / "היישר מבט לעיניו של הדוב, כדי שידע מי כאן הבוס" / "צעק וצרח והשלך חפצים". ומה יקרה אז? כמוכן, הדוב יבהל עד מוות, יכשכש בזנב, יכרע ויגיש חבית של דבש.

חיוביים והדדיות. ואז התיישב יאיר לפיד על כס ראש ממשלת ישראל

לא האיום היחיד. מימין: הכניסה לסניף הסוכנות היהודית במוסקבה. משמאל: פוטין ובנט בפגישתם ברוסיה

אל"מ אפרים

מיכאלי: "הסוכנות

היא לא האישיו,

היא מסווה למשבר

מדיני. ישראל

נקטה צד מובהק

בקשר למלחמה

באוקראינה.

האמירות של לפיד,

שר החוץ דאז,

שטען שרוסיה

מבצעת פשע

מלחמה באוקראינה,

הקפיצו את פוטין"

כולם ידעו, כולל בקרמלין, שישראל לא שולחת שכירי חרב ולא מספקת נשק לאוקראינה. פרסום רשימת השמות היה אקט מכונן אנטי ישראלי שאזהרה בצידו. הרשימה על פרטיהם של הישראלים, עלולה לזלוג לידיהם של אויביה המרים של ישראל, כמו המודיעין האיראני. בהמשך יוכלו הרוסים להדליף רשומות נפוצות נוספות שמסגירות נציגים ישראלים ברחבי הער. למ. מדובר במידע שאיראן וארגוני טרור מחפשים בלהיטות רבה.

והיה את הסיפור ההוא של הגינוי החריף של מריה זכרובה, דוברת משרד החוץ הרוסי. והנה הסיפור הבלתי ייאמן: שגריר ישראל באוקראינה, מיכאל ברודסקי, הציע לקרוא לרחובות ולכיר כרות בקיב על שמם של חסידי אומות עולם אוקראיניים. אלא מה, לא מדובר ברעיון שנפל לו פתאום. היה זה בעקבות צעד של ראש עיריית קייב, שהודיע על החלפת שמות רוסים ובלארוס סיים של רחובות העיר, בשמות אוקראיניים.

הרבה חכמה לא הייתה בהצעתו הנדיבה של ברודסקי. בעידן בו המלחמה על התודעה היא החשובה מכל, גם שמות של רחובות הם נושא רגיש מאד ברוסיה. מה בער לשגריר ישראל באוקראינה ובעיקר לממונים עליו בישראל, להתנחמד אל האוקראינים על חשבון הרוסים? בשעתו, כששאלנו בכיר לשעבר במשרד החוץ לדעתו על העניין, הוא אמר לנו בחוסר דיפלומה-טיות: "אנחנו מורטים את שערות הראש, עניין מיותר לחלוטין. ישראל עוד תאכל את הטעות הזו בגדול, כי הרוסים לא שוכחים שום דבר".

ואם הזכרנו אבני חצץ, הנה עוד כמה שפיצצו את גלגלי היחסים. יום אחד ביטל שר ההגנה הרוסי, סרגיי שוויגו, שיחת טלפון שנקבעה לו עם מקבילו הישראלי, בני גנץ. נושא השיחה היה שיתוף הפעולה והתיאום הביטחוניים בין המדינות, בדגש על מתקפות חיל האוויר הישראלי על יעדים איראנים בסוריה.

בתקל נוסף, חטף שגריר ישראל ברוסיה שיחת נזיפה בעקבות הצטרפותה של ישראל לגינוי רוסיה במועצת הביטחון של האו"ם, ותמיכתה בסילוקה של רוסיה ממועצת

רוסיה, ובו זמנית היא מתחרה מרכזית שלה, קודם כל, האמביציות הגיאופוליטיות של איראן מאיימות על אינטרסים רוסיים. אבל מוקד החיכוך העיקרי הוא בעיקר על השליטה בסוריה. בעבר הייתה איראן פרטנר למאבק הרוסי באופוזיציה נגד משטר אסד. לאחר שרוסקו הארגונים הללו, בסיוע טורקי, התפנו רוסיה ואיראן להתגושש על הירושה, כל אחת מהן שואפת לשליטה מסיבית יותר בסוריה.

רוסיה מרוצה מהתקיפות הישראליות על יעדים איראנים בסוריה (על פי מקורות זרים). ואיך לא? משהו עושה לה את העבודה ומחליש את שליטתה של איראן במדינה. לכן, חרף כל הטענות על רוסיה, היא לא מספקת נשק שובר שוויון לאזור.

אבני חצץ, לעיתים סלעים

תם עידן? מאז שהחלה המלחמה באוקראינה, פזורים אבני חצץ ואף סלעים על מסלול היחסים בין רוסיה וישראל. הנה חלק מכרונות היחסים המדרדרת; שר החוץ לברוב עורר סערה כשהתבטא באנטישמיות ואמר שלהיטלר היו שורשים יהודיים. ולא הייתה זו פליטת פה, כי ברוסיה אין חיה כזו, פליטת פה. הכל מכונן מלמעלה, מדויק וממוקד מטרות.

ההתבטאות של לברוב לא הייתה יוצאת דופן, אלא אחת מתוך שרשרת ארוכה של איומים, התבטאויות, רמזים שליליים ומחזות בעיתיות, מצידה של רוסיה, שמלמדים על התקררות בקשרים בין מוסקבה וירושלים.

ברוסיה אין מקרים, ואין יוזמות נקודתיות. לפני כחודשיים התפרסמה ברשת חברתית רוסית בשם "ריבר", רשימה של 20 ישראלים על פרטיהם (תאריכי לידה, מספרי דרכונים ועוד). הטייטל היה מפליל: שכירי חרב הנלחמים בשורת הצבא האוקראיני.

והאמת? מדובר בשמותיהם של עובדי משרד החוץ, אנשי האגף הקונסולרי, מאבטחים וגם עובדי הסוכנות היהודית. האנשים נשלחו בשבוע השלישי למלחמה במטרה לתגבר את סגל השגרירות שפונתה לפולין, ולסייע לישראלים שנתקעו באוקראינה כדי להחזירם לארץ. העולם כולו צפה בנציגיה של המדינה היחידה בעולם שדואגת לאזרחיה. הנציגים עמדו במעברי הגבול של אוקראינה, ושלפו ישראלים מהתורות הארוכים.

העניין הפעוט הוא שדוב לא קורא סיפורי ילדים, וגם לא משנן ספר-אינסטנט מז'אנר "כך תהפנט דוב בעשרה צעדים קלים". על כן הוא לא מתרשם מהטקטיקות הנ"ל, וממשיך חדור מטרה לסעודה היומית האנושית.

ואם בכל זאת פגשת בדוב מורעב על אם הדרך, מה אז? בני אדם שהיו שם ממליצים להישאר רגועים, לא להיכנס לפניקה, לשמור על קור רוח; ואז לסגת מהמקום לאט ובשקט.

ומה קורה כשמדובר בתייר טירון? הוא מנפח את החזה כדי לאיים על הדוב, מביט לו בעיניים בהתרה, ומתחפש לביג בוס. סימולטנית הוא מגיב בפניקה איומה, מאיים, צורח והכי גרוע, מאבד את שיקול הדעת שמעולם לא היה לו, ולא יודע להסתלק בשקט מהזירה.

כך בדיוק מחריב יאיר לפיד, ראש הממשלה, את היחסים העדינים שנטוו מול רוסיה במשך שנים ארוכות, ומתגרה בדוב הרוסי הפצוע.

רוסיה ואיראן; ידידות ומתחרות

במשך שלושים שנה שררו בין רוסיה וישראל הדדיות ויחסים חיוביים. ב-2015 (למנינים) החליטה רוסיה על צעד אסטרטגי: כניסה למזרח התיכון. היה זה אחרי שכבשה שטחים מאוקראינה וספגה סנקציות קשות. למרות הכל, החליטה להתערב במלחמת האזרחים בסוריה.

רוסיה שואפת לבסס את היותה מעצמה ולשלוט על מזרח הים התיכון. כך קיבלנו את הצבא הרוסי בסמוך לגבול הצפוני של המדינה. ישראל פועלת נגד איראן במדינות הללו, במסגרת המב"מ (המערכה שבין המלחמות בסוריה ובלבנון). בתיאום מלא עם רוסיה. בין שתי המדינות מתקיימים הסדרים, הבנות ושיתופי פעולה, כולל שיתופי מידע מודיעיניים, עד לרמות הגבוהות ביותר. אפילו עכשיו, סימולטנית לחילופי הגינויים והאיומים, מתקיים דיאלוג רציף בין ישראל לרוסיה.

"במהלך כל השנים ניסתה רוסיה לרצות את ישראל", אומר ל"יתד השבוע" פרופ' אפרים ענבר, נשיא מכון ירושלים לאסטרטגיה וביטחון. "נכון לעכשיו, ישראל היא המדינה המערבית היחידה שעדיין מתקיימות טיסות בינה ובין רוסיה".

מה מניע את הרוסים? כעת נכניס למשוואה את איראן. איראן היא בעלת ברית חשובה של

כולם ידעו, כולל בקרמלין, שישראל לא שולחת שכירי חרב ולא מספקת נשק לאוקראינה. פרסום רשימת השמות היה אקט מכוון אנטי ישראלי שאזהרה בצידו. הרשימה על פרטיהם של הישראלים, עלולה לזלוג לידיהם של אויביה המרים של ישראל, כמו המודיעין האיראני

בנט נזהר יותר. עם פוטין בפגישה בסוצ'י

← זכויות האדם. סגן שר החוץ הרוסי, בוגדנוב, הוסיף איום לא מרומז מ'אנר ה'חבל'. "במשך שנים עבדנו יופי ביחד במזרח התיכון, חבל שהכל ייפסק". לצד זה, קבע בוגדאנוב שישראל חברה לגינניים כדי להסיח את הדעת מפעולותיה בסוריה ונגד הפלסטינים. ואז התיישב יאיר לפיד על כס ראש ממשלת ישראל, פיל בחנות חרסיה.

הסוכנות במוקד

האקסידנט עם פולין עליו חתום יאיר לפיד בשבתו כשר החוץ, חוסר הניסיון והיעדר התבונה שאפיינו אז את התנהלותו ויצרו משבר דיפלומטי חסר תקדים בין המדינות, היו רק המתאבן להידרדרות ביחסים שבין ישראל ורוסיה.

המשבר הנוכחי, במסגרתו הוחלפו חילופי מהלומות של איומים, היה בקשר לסוכנות היהודית ופעילותה ברוסיה. בשבוע שעבר דווח כי משרד המשפטים הרוסי פתח בהליכים להפסקת פעילות הסוכנות היהודית בשטח המדינה. הטיעונים היו משפטיים, אבל העובדות ברורות. משרד המשפטים הרוסי כפוף במישורין

לנשיא רוסיה, ולא לראש הממשלה. הוא לא היה יוזם ביקורת או דורש להפסיק את פעילות הסוכנות היהודית במדינה, ללא ידיעת הקרמלין. "בהתחשב במרכזיות הנושא היהודי על סדר היום הישראלי-רוסי", אומר דניאל ראקוב, מומחה לרוסיה ממכון ירושלים לאסטרטגיה וביטחון, "יש לראות בכך מסר פוליטי מובהק לירושלים. הסוכנות אומנם אינה מוסד ממשלתי-רשמי (ורשומה ברוסיה כארגון עצמאי), ממשיך ראקוב. "אולם היא ארגון סמי-ממלכתי. ככזאת, היא מהווה מטרה נוחה ללחץ: פורמלית בית המשפט במוסקבה עוסק בסוגיה פנים-רוסית, ומדינת ישראל אינה צד לה. זאת בדומה לפרשת נעמה יששכר, שהוצגה ברוסיה כמקרה פרטי של אזורית שעוברת על חקיקה מקומית בתחום החומרים המסוכנים.

ראקוב מסביר שהלחץ על הסוכנות משתלב במלחמה נגד האופוזיציה וסגירת כלי תקשורת עצמאיים וארגונים ועמותות מחו"ל. ב-14 ביולי חתם פוטין על מאה חוקים חדשים ובהם חוק שמדלל מאוד את הקריטריונים להגדרה כ"סוכן זר" וחוק שמרחיב מאוד את העילה לאישום בבגידה. אולם ארגונים ישראליים ויהודיים ברוסיה נהנו בשנים האחרונות מחסינות חלקית, בזכות הקשרים הקרובים של מוסקבה וירושלים, והתדמית שטיפח הנשיא הרוסי שלפיה "פוטין טוב ליהודים".

מקורות אמנים טענו שרוסיה עלולה לפגוע בארגונים יהודיים נוספים, ובפעילות לשכת הקשר נתיב שמסונפת למשרד ראש הממשלה. מעל הכל מרחף החשש לגורל היהודים ברוסיה. האם פוטין

ירחיק לכת וימנע יציאת יהודים לישראל? מכאן הדרדרה הרטוריקה בין המדינות. דוברת משרד החוץ הרוסי, מריה זכרובה, הצהירה כי האמירות של המנהיגות בישראל, "מוטות ולחלוטין לא קונסטרוקטיביות... המדיניות הישראלית היא פרו-אוקראינית ולטובת המשטר בקייב, הדבר מעלה שאלות".

ברוב דברים לא יחדל פשע

"הסוכנות היא לא האישיו, היא מסווה למשבר מדיני", אומר אל"מ אפרים מיכאלי, פרשן פוליטי וצבאי, לשעבר נספח צה"ל במוסקבה. "ישראל נקטה צד מובהק בקשר למלחמה באוקראינה. האמירות של לפיד, שר החוץ דאז, שטען שרוסיה מבצעת פשע מלחמה באוקראינה, הקפצו את פוטין".

נכון, ישראל לא סיפקה נשק לאוקראינה, אבל לדעתו של מיכאלי, לצד ההצהרות הישראליות הרשמיות, זעמו הרוסים גם בגלל הסיקור התקשורתי שהעניקו גופי תקשורת ישראלים למלחמה באוקראינה. "ללא ספק הגזמנו", אומר מיכאלי. "ארבעה ואף חמישה צוותי תקשורת, שהו בלבוש ודיווחו בהתלהמות יומם ולילה. ברוסיה ראו את הדברים בעין רעה מאד".

גם במשבר הנוכחי התבטא לפיד באופן מיותר, כולל איומים והצהרות שטוב היו אם לא היו נאמרים. שלא לדבר על המשגה החמור באיום שהשמיע בסוגיית חצר סרגיי. ולמה משגה? כי לאורך כל הדרך העמדה הרשמית הישראלית הייתה שהרשות השופטת בישראל היא עצמאית לחלוטין, ולכן מגיעה העברת חצר סרגיי לרוסים, היא סוגיה משפטית שהרשות המבצעת מנועה מלהתערב בה. ואז מגיע יאיר לפיד, ובמסגרת האיומים שזרה לכל עבר, מוסיף גם את חצר סרגיי.

המשך בעמ' 36

וגם לילדים!

על חומותיך - מעובד לנוער
סיפורי החורבן מאוירים ומעובדים לנוער מבית היוצר המשובח של מ. ספרא

למבוגרים...

על חומותיך - על אלה אני בוכה
בעריכה חדשה, עם תוספות ותיקונים ובעימוד חדש ומאיר עיניים

הבטיחו את כרטיס הבנייה שלכם לירושלים הבנויה!

"כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה" - הבטיחו חז"ל הקדושים. את ההבטחה הזו, להימנות על הזוכים לראות בבנייה של ירושלים, אתם חייבים לעצמכם - וגם לכל בני המשפחה!

הוצאה והפצה: 'יפה נוף' ניתן להשיג בחנויות הספרים המובחרות

• ירושלים: מכי ישראל 17 // ירמיהו פינת ברנדייס // צומת בר אילן 1 // נבעת שאול 28 // בית ון הפסנתר 50 // בית הרפס 32 חדש! נוע יעקב: פכני פינת פרס • מדינת יעקב-קריט ספר: אבני נזר 26 // שרי חמד 1 // חדש! הרב מפוניבז' 1 • ברסלר: רבי יהודה הנשיא 14 • בית שמש: תפציבה-בן איש חי 29 // חזון איש 17 // רמה א-יחל שורק 31 מעב שוק מהדרין • בני ברק: רבי עקיבא 130 // אהרונביץ 19 מוכ מרכז רימונים // ברסנור 3 // רבי עקיבא 43 // עזרא 45 • אשדוד: ענק הספרים - יוסי בן חלפתא 10 רובע ז' • פתח תקוה: קהילות יעקב 4 בני הדר // ההסתדרות 2 פינת חושני • אכעד: רבי יהודה הנשיא 90 • חדש! מוד: הרב אישיב 8 שכונת גני איילון (אחיסמך) • קריית גת: האדמו"ר מחבר' פינת נתיבות שלום (בני קרעטשניף) • רכסים: סביון 39 (בנה ביתך) • נתיבות: האר" 86 • אוסקי: חפץ חיים בית הכנסת אוהל משה. בקרוב • טבריה: שפע חיים 4

טלפון: 1-599-581-581 // YEFE.CO.IL // משלוחים בכל רחבי הארץ

ראש בראש (הדב)

המשך מעמ' 20

ברוסיה מסיקים מסקנות; אם הדרג המדיני יכול לעכב את העברת חצר סרגיי, משמע שהטיעון על כך שמדובר סוגיה משפטית פרופר, היה תירוץ שקרני.

ההתפתחויות לא הפתיעו איש, שגריר רוסיה בישראל תדרך בשיחות סגורות נגד ראש הממשלה, ואמר שכניסת יאיר לפיד לתפקיד ראש הממשלה "מייצרת קשיים" במ־ערכת היחסים בין המדינות, וכי רוסיה שוקלת להחזיר את השגריר למוסקבה. השגריר הכחיש את הדברים, אבל כולם ידעו שהם אכן נאמרו. אין ספק, דם רע זורם בין הממשל ברוסיה ובין ממשלת ישראל.

האם כמו באירוע הפולני, וכמו ביחסים עם ארדואן, יגויס המבוגר האחראי, בוז'י הרצוג, כדי ליישר כמה הדו־רים? ואולי, כמו שאומר הפתגם העממי, אולי מדובר באבן שטיפש אחד זורק למים, ואלף חכמים לא יצליחו להוציא אותה?

יש לזכור, היחסים בין ישראל ורוסיה, הם קריטיים ומו־רכבים פי כמה, מהיחסים בין ישראל ופולין ויותר מהיחסים בין ישראל וטורקיה. ההשלכות עלולות להיות הרות גורל. "התנהלותו של לפיד לא נבונה ומיותרת. כך לא מתנה־לים מול הרוסים", אומר פרופ' ענבר. "יש לזכור שרוסיה היא עדיין מדינה בעלת יכולות בלתי מבוטלות. והשפעתה בסוריה היא דרמטית".

האם ישראל הייתה חייבת להתייצב אוטומטית לצד אוקראינה? קולות רבים בישראל טענו שבמצבי קיצון כאלה, אסור לישראל להתעלם מרוסיה, מדינה שנוקטת במהלכים אנטי מוסרים, והיא חייבת להתייצב לצד הנכונים והנרדפים.

יש גם דעות אחרות, "עם כל הצער על אוקראינה, על ישראל לשקוד על האינטרסים הקיומיים שלה", אומר פרופ' ענבר. גם ארצות הברית הבינה את מצבה המיוחד והרגיש של ישראל, והתעלמה מכך שהיא לא שותפה למשטר הסנקציות על רוסיה.

לפיד, כך נראה, החריף את הטון מול פוטין בכוונת מכוון, וצעד בידועין להתנגשות ראש בראש עם פוטין. לא בפעם הראשונה, אמר לפיד שעל ישראל "להיות בצד הנכון של ההיסטוריה".

האמנם? מעבר לסכנה שבדבר, האם לא מדובר בנאיביות? לפיד מחניף לאירופים, ושוכח שהם אפילו לא משענת קנה רצוץ. מפליא שבנו של ניצול שואה, לא מסיק את המסקנות הראויות, ורואה באירופים חברה מוסרית שמדינת ישראל יכולה לסמוך עליה.

גם בלי מילים מיותרות, המציאות מסובכת ומלאה מה־מורות. לעיתים, גם כשישראל מתנהלת בזהירות ובתבונה, היא לא יכולה לרצות את הצדדים כולם, והרוסים זועמים. כשהממטרים עזים כל כך, ישראל לא מצליחה ללכת בין הטיפות והיא נרטבת עד לשד עצמותיה. אבל להרוס כמו ידיך? אם אתה שוהה תחת קורת גג, אדון לפיד, אין צורך לצאת החוצה, לקפוץ בשלוליות ולהתרטב בכוונה תחילה.

מלחמה באוקראינה, השלכות בסוריה

המלחמה באוקראינה היא לא עימות לוקאלי, מדובר במערכה גלובלית המתחוללת במקומות רבים בעולם, גם במזרח התיכון. פקעת האינטרסים הארוגים אלה באלה, מסובכת ביותר.

במערב מבינים היטב שהמלחמה באוקראינה היא רק מערכה ראשונה בהצגה שכותרתה: שינויים בגיאופוליטיקה הבינלאומית. "רוסיה לא יצאה למלחמה מול אוקראינה", אומר צבי מגן, חוקר בכיר במכון למחקרי ביטחון לאומי, INSS, לשעבר שגריר ישראל ברוסיה ובאוקראינה, "היא יצאה למלחמה מול נאט"ו". פוטין הציב לעצמו יעד ברור וחד משמעי, שינוי סדר העולם הקיים ושכירת הקונספט החד גושי. הקץ לאוטוריטה ששמה ארצות הברית, פוטין חותר לסטטוס עולמי פריטטי, כלומר, מספר גושים, שווים פחות או יותר בעוצמתם.

בדרך אל המטרה, הציב פוטין לעצמו מספר יעדים, הראשון והמידני, הוא למנוע מאוקראינה להצטרף לנאט"ו. כמעגל הרוחב יותר, מדובר בתצוגת יכולות שמפגין פוטין כלפי 14 מדינות ברית המועצות לשעבר, "תראו למה אני מסוגל, ואל תנקטו בצעדים שיגרמו לי להגיב".

מדינות אירופה כולן הפנימו את המסר, רוסיה לא מתח־שבת בסדרים הקיימים, ולראייה, אומר מגן, שבדיה ופינלנד הצטרפו לנאט"ו דווקא עכשיו. צעד בו לא נקטו לאורך כל שנות המלחמה הקרה.

סוכנות אחת ושלושה רמזים

ומה הקשר לשכונה המופרעת, המזרח התיכון? ובכן, המלחמה באוקראינה שינתה סדרי עולם. בין רוסיה ואיראן מתקיימת זהות אינטרסים; שתי המדינות מעוניינות שמחירי הנפט ישארו גבוהים, וחותרות למזער את מעמדה של ארצות הברית.

לצד זה, רוסיה ואיראן הפכו לאחיות לצרת הסנקציות. שתי המוחרמות מצאו זו את זו, וכל אחת חותרת למקסם הישגים. בכירים בכלכלה הרוסית, כמו גם אנשי עסקים מקורבים לצמרת המשטר ובכירים בממשל, ממליצים ללמוד מאיראן כיצד היא מצליחה לשרוד תחת משטר הס־נקציות הקשוח. כלומר, איך מייצרים מסלולים מתוחכמים עוקפי סנקציות.

רוסיה ואיראן חתומות על הסכמי שיתופי פעולה רבים, החל מתחומי הבריאות והציוד הרפואי, דרך תחומים כלכליים, כמו קשרים עם יצרנים איראנים, ועד תחומים ביטחוניים. (המל"טים למשל).

ממש כמו בנדנדה, כשעולה משקל הקשרים עם איראן, יורד משקל הקשרים עם ישראל. והנה צץ לו משבר הסוכ־נות המתוזמר היטב. פוטין שולח רמזים לישראל ולאיראן. הוא אומר לישראל בלי מילים: במשך שנים שררה בינינו הדדיות; אני שמרתי עליכם בסוריה, אתם, כחלק מהמערכ, שמרתם עלי בזירה הבינלאומית. שברתם את כללי המשחק, עכשיו תורי.

האיתות הנוסף הוא לאיראנים. פוטין שזקוק לחמינאי, מאיים על ארגון ישראלי, הסוכנות, ולמעשה מדבר לטהרן מעל ראשה של מדינת ישראל. "חשבתם שאני מתואם עם מדינת ישראל, אז זהו שלא. אני מתנגח עם המערב ראש בראש, וגם החברות שלי עם מדינת ישראל מתערערות".

וכמו שאמרנו קודם, רוסיה לא הגיעה לאזור לביקור אקזוטי בלבנט, ההתבססות בסוריה היא חלק מתוכנית מערכתית להעצמת כוחה. היא חותרת לגבש חזית אנטי מערבית, במסגרתה יחברו אליה איראן, סין והיא חולמת גם על הודו.

על הרקע הזה ניתן להבין את המפגש בין פוטין, חמינאי וארדואן בטהרן, לפני כשבוע וחצי. והנה שוב הקשר היש־ראלי, חמינאי התבטא ואמר כי "העמדות של נשיא רוסיה נגד הציונים ראויות לשבח. טהרן ומוסקבה צריכות לשמור על ערנות מפני 'הונאה מערבית'".

במקביל, רוסיה משקיעה במדינות נוספות, היא מטפחת ידידות עם מצרים, שם היא בונה כורים גרעיניים. ומנהלת יחסים טובים עם סעודיה והמפרציות.

ומה מחפשות סעודיה והמפרציות אצל רוסיה? הן למדו שאסור לסמוך על ארצות הברית, שבמשך תקופה נטשה את האזור והפנתה גב לידידותיה משכבר הימים. הן לא מניחות את הביצים בסל אחד.

ביקורו של הנשיא ביידן המחיש לרוסיה את הסכנה הנשקפת מהמדיניות החדשה של ארצות הברית. לא עוד נסיגה והתכנסות פנימה, ארצות הברית הופכת שוב לגורם מרכזי ומוביל בעולם. ביידן חותר לגבש חזית אנטי אירא־נית, לחבר את המדינות הסוניות המתונות וישראל, וליצור שיתופי פעולה ביטחוניים, מדיניים וכלכליים.

"למרבה האבסורד", אומר מגן, "דווקא ביקורו של ביידן העצים את מעמדה של רוסיה. הכל מבינים שאחת המטרות המרכזיות של הביקור, היה איתות לרוסיה: 'הנני כאן'". אם כך, המסקנה היא שאפילו ארצות הברית רואה ברוסיה קונקורנט, מעצמה מובילה ומשפיעה במזרח התיכון.

למקום הזה נכנס שוב, איך לא, משבר הסוכנות. באמ־צעות המשבר המלאכותי שיצר, שולח פוטין רמז לארצות

הברית. ואיך הסוכנות, ארגון שפועל בחסות ישראל, קשור לעניין? בגלל מקורות המימון האמריקנים שלו, ובגלל הפעילים שלו ברוסיה, שמרביתם אמריקנים. באיום על הסוכנות הוא מאיים על ארצות הברית: "את פועלת נגדי? אני מוריד את השאלטר על ארגון שיש לו אוריינטציה אמריקנית".

קשה להיכנס לראשו של פוטין, קונספירטור על. צבי מגן מעלה תרחיש מעט פרוע, אבל לחלוטין הולם את המ־גלומן ממוסקבה. "יתכן שרוסיה תנסה להבעיר את האזור, כדי למצב את מעמדה כגורם בכיר שבכוונו לפתור בעיות. יותר מזה, רוסיה מעוניינת שבזירה הבינלאומית יהיה יותר ממוקד תבערה אחד. בסיטואציה כזו, הקשב של העולם יתחלק בין הזירות, ויוקל הלחץ מעל רוסיה, בכל הקשור לפעילותה באוקראינה.

האינטרסים הסבוכים הללו מגמדים את מעמדה של ישראל, וגורמים לרוסיה לשקול מחדש את שיתופי הפעולה איתה. עגלת היחסים של רוסיה וישראל, לא מדרדרת במד־

הרבה חכמה לא הייתה בהצעתו הנדיבה של ברודסקי.

בעידן בו המלחמה על התודעה היא החשובה מכל, גם שמות של רחובות הם נושא רגיש ברוסיה. מה בער לשגריר ישראל באוקראינה ובעיקר לממונים עליו בישראל, להתנחמד אל האוקראינים על חשבון הרוסים?

רון רק כי מישוהו שמת את המושכות. פוטין מדרדר אותה בכוונה תחילה.

במציאות הזו, ישראל לא יכולה תמיד לתפקד כמו מזכ"ל האו"ם. לעיתים היא מתבטאת באופן כזה שמקפיץ את רוסיה. מוסקבה הייתה רגילה למצב בו ישראל היא חלק מהמערב הקולקטיבי, ויחד עם זה, היא לא חלק מהמקהלה המערבית שמנסה לחנך את רוסיה וללמד אותה מה ראוי ומה אסור. כך למשל, איך מתנהלים עם זכויות אדם, ומה עושים עם נבלני. רוסיה מסרבת ללמוד ממדינות המערב, ויש לה נורמות משלה. עם פרוץ המלחמה באוקראינה, התייצבה ישראל לצד אלה המטיפים לרוסיה.

"וכאן הסכנה", אומר פרופ' ענבר. "אי אפשר להקל ראש ביחסים עם רוסיה. ואין לזלזל בסיכון הנשקף למת־קפות הישראליות בסוריה. תארו לכם תרחיש על פיו רוסיה מסרבת לתאם עם ישראל את המתקפות, או אפילו מחבלת בהן. שלא לדבר על מערכות נשק שוברות שוויון שעד כה נמנעה רוסיה מלספק לאויבותיה של ישראל. קחו למשל את מערכת S-400. אם הרוסים יאפשרו לסורים להשתמש בה, מדובר באיום קטלני על חיל האוויר הישראלי. יש לזכור שהרוסים כבר העבירו מערכת כזו לטורקיה. לצד זה, רוסיה מחזיקה במערכות נשק נוספות שעלולות להוות סיכון משמעותי למדינת ישראל מצפון".

נכון לעכשיו, המשבר מול רוסיה דועך, "מדובר בחיכוך שהתחיל והסתיים ברטוריקה", אומר צבי מגן. "רוסיה לא מעוניינת לדרדר את היחסים, ויש לה הרבה מה להפסיד". ובכל זאת, טוב יעשו מקבלי ההחלטות בישראל, אם ישקלו כל מילה ויפנימו שלא כדאי להרגיז את הדוב.

ועוד משהו קטן, האם התנהלותו הגמלונית של לפיד, בכל הקשור ליחסי חוץ, והמשבר שיצר במו פיו, יהוו חרב פיפיות עבורו במערכת הבחירות הבאה? מתברר שצרות שאדם עושה לעצמו, אף אחד לא יעשה לו.

רק לפני שבועיים, ששו הקמפיינרים של לפיד על התיעור המחמיא מביקור ביידן, ששיויה ללפיד טאצ' קו־סמפוליטי. במחנה נתניהו עלה מפלס הדאגה. והנה, כעת תורם של הקמפיינרים של נתניהו וגנץ להיות מבוססים, הם גזרו ושמרו את הגינויים והזעם מצידו של הממשל הרוסי, ואת האמירות על היותו של לפיד חסר ניסיון, טירון פוליטי, מחרב יחסים דיפלומטים ועוד על זו התפארת.